

26. 257

122

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ ՄԻԱՅԵՔ

ՀՐԱՏԱՐԱԿ. ՀԱՅԳՅՈՒՂԿՈՈՒԻ ԿՈԼԵՆՏԿԵՆՏՐՈՆԻ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԵԼԻ

334.6

4-21

Յ Ե Ր Ե Վ Ե Ն - 1930

17 MAY 2013

26.25+

334.6:

4 - 21

Այ

15 JAN 2010

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆյուդասնեստական _____

արտելի _____

I. ԱՐՏԵԼԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. Աշխատավորական հողագտաբերման և դյուղատնտեսական կոոպերացիայի վերաբերյալ գործող որենքների հիման վրա, սույն կանոնադրության համաձայն հիմնվում է դյուղատնտեսական այս Արտելը

անունով:

Արտելը գործում է ՀՍԽՀ _____

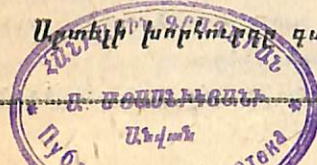
գավառի _____

գավառակի _____

գյուղում (քաղաքում):

Արտելի հողամասը կազմում է _____

Արտելի խորհուրդը գտնվում է _____

Արտելի խորհուրդի

Սեփական

14798-57

2. Արտեիլը նպատակ ունի կազմակերպելու և զարգացնելու Արտեիլի ընդհանուր հողամասում իր անդամների միասնական աշխատանքով ու միջոցներով կատարելագործված գյուղատնտեսութուն :

3. Վերահիշյալ նպատակներին հասնելու համար Արտեիլն իրավունք ունի՝

ա) Ձեռք բերել աշխատավորական կոլլեկտիվ հողօգտագործման իրավունքով զանազան տեսքի հողամասեր և միջոցներ ձեռնարկել հողաշինարարության յենթարկելու այլպիսիները՝ Հողային Որենսդրքով սահմանած կարգով :

բ) Կատարել հողի զանազան բարելավում (մելիորացիա) այն ե՛ վոռոգում, ճահիճների չորացում, անտառ տնկել և այլն :

գ) Ձեռք բերել Արտեիլի և նրա անդամների կարիքների համար արտադրության անհրաժեշտ միջոցներ. այն ե՛՝ գյուղատնտեսական մեքենաներ, գործիքներ, բանոց և այլ օգտագործելի անասուններ, սերմեր, պարարտանյութեր և այլն :

դ) Կազմակերպել վարձու, բեղմնավորման, սերմազտման և սրանց տիպի այլ կայաններ :

յե) Կազմակերպել Արտեիլի և նրա անդամների տնտեսութունների միջերջների վաճառք :

զ) Ձեռք բերել, կառուցել, վարձով վերցնել և օգտագործել գյուղատնտեսական միջերջների և նյութերի մշակման և վերամշակման համար ձեռնարկութուններ, այն ե՛՝ ջրաղացներ, ոսլայադործարան, յուղաքի վերանորոգման արհեստանոցներ :
գործարաններ և այլն, կազմակերպել գյուղմեքենաներ

ե) Կառուցել շենքեր և սարքավորումներ ելեքտրականութուն ստանալու և դործադրելու, ինչպես գյուղատնտեսության մեջ, նույնպես և տնային տնտեսության մեջ :

ը) Կազմակերպել ցուցադրական և փորձադաշտեր, այգիներ, բանջարանոցներ, անասնաբուժարաններ, սերմնաբուժարաններ, տնկարաններ և այլն :

թ) Ցույց տալ Արտեիլի անդամներին տնտեսական և այլ ոգնութուն :

ժ) Կազմակերպել փոխադարձ ոգնության դրամարկղներ մահվան, հիվանդության, հրդեհի և այլ տարերային աղետների դեպքերում՝ ոգնութուն հասցնելու նպատակով :

ի) Կազմակերպել հարևան աղաքնակության հետ միասին մեքենայական, սերմնային, մելիորատիվ և այլ ընկերութուններ ու արտելներ :

լ) Տարածել, Հողժողովոմատի և Լուսժողովոմատի տեղական մարմինների հսկողությամբ, կոոպերատիվ և գյուղատնտեսական գիտելիքներ՝ կազմակերպելով դասախոսութուններ, զրույցներ, դպրոցներ և այլ միջոցներ :

խ) Ձեռք առնել այլ միջոցներ բարելավելու և բարձրացնելու Արտեիլի տնտեսության արտադրողականութունն ու արդյունավետութունը :

4. Արտեիլը օգտվում է իրավաբանական անձի բոլոր իրավունքներով և կարող է կնքել զանազան տեսակի պայմանագրեր և հանձն առնել պարտավորություններ, ի թիվս, վորոնց մուրհակային և կոմիսիոն, ձեռք բերել և ոտարել գույք, կառուցել շենքեր ինչպես աչ

խատաՎորական հողդառադործողների համար սահմանված հիմունքներով, նույնպես և կառուցման իրավունքով, ընդունել նվիրատուություններ, հայց հարուցել և հանդիսանալ պատասխանող կողմ դատարանում :

Յ. Արտելի իրավունք ունի Ընդհանուր Ժողովի վորոշմամբ անդամագրվել գյուղատնտեսական կոոպերատիվ միություններին և մտնել այլ հասարակական կազմակերպությունների մեջ, վորոնք իրենց գործունեյությամբ համապատասխանում են Արտելի նպատակներին :

6. Արտելի պարտավորությունները ապահովվում են նրան պատկանող բոլոր գույքով, ինչպես և անդամների լրացուցիչ պատասխանատուությամբ համաձայն սույն կանոնադրության 11-րդ հոդվածի :

7. Արտելն ունի իր անվանական կնիքը :

2. ԱՐՏԵԼԻ ԿԱԶՄԸ, ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

8. Արտելի անդամ կարող են լինել բոլոր չափահաս աշխատավորները, վոր դրադվում են կամ սկսում են դրադվել գյուղատնտեսությամբ կամ նրա հետ կապված դրադմունքներով :

Ընդհանուր Ժողովի վորոշմամբ Արտելի անդամներ կարող են ընդունվել անչափահասներ սկսած 16 տարեկան հասակից :

Ծանոթ. — Արտելի անդամ չեն կարող լինել այն անձինք, վորոնք ունեն ատելտրական ձեռնարկություններ, նույնպես նրանք, վորոնք անդամագրված են այլ գյուղատնտեսական կոլլեկտիվներին :

9. Արտելի յուրաքանչյուր անդամ իրավունք ունի՝ ա) մասնակցել Ընդհանուր Ժողովներին, ոգտվելով միայն մեկ վճռողական ձայնի իրավունքով. իր ձայնը ուրիշին հանձնելու իրավունք չունի, բ) տալ Խորհրդին Արտելի գործերի վերաբերյալ հայտարարություններ և պահանջել, վոր Խորհուրդը քննե այդ հայտարարությունները. գ) ոգտվել Արտելի աջակցությունից և ոգնությունից՝ համաձայն Ընդհանուր Ժողովի սահմանած կանոնների : Արտելի յուրաքանչյուր 18 տարին լրացած անդամ կարող է ընտրվել Արտելի վարչական որգաններում :

10. Արտելի յուրաքանչյուր անդամ պարտավոր է մասնակցել Արտելի ընդհանուր գործերին իր անձնական աշխատանքով՝ Արտելի կանոնադրությամբ սահմանած կարգով, իրագործել Արտելի կանոնադրությունը, Ընդհանուր Ժողովի վորոշումները և յենթարկվել Արտելի ներքին կարգադրության կանոններին :

11. Արտելի յուրաքանչյուր անդամ մյուս անդամների հետ միասին պարտավոր է կրել իր գույքով լրացուցիչ պատասխանատուություն Արտելի պարտավորությունների նկատմամբ, վորը չպիտի գերազանցե փայի պատիկ գումարից :

Լրացուցիչ պատասխանատուությունն իրագործվում է Արտելի սնանկանալու դեպքում նրա լուծարքի ժամանակ, նույնպես սույն կանոնադրության 39-րդ հոդվածում նախատեսված դեպքերում :

Արտելի անդամներին ընդունելու, հեռացնելու
և վտարելու կարգն ու պայմանները.

12. Արտելի անդամներին ընդունում ե Ընդհանուր
Ժողովը, առաջնորդվելով սույն կանոնադրութեան
47-րդ հոդ.:

13. Արտելի մեջ մտնել ցանկացողը պարտավոր ե
տալ Արտելի Խորհրդին դրավոր դիմում. ընդունվելու
դեպքում պարտավոր ե մուծել անվերադարձ մուտքի
վճար..... ուրբի ե փայ.....

Մանր.— 1. Փայերը սահմանում են այն
չափով, վորը անհրաժեշտ ե համայնական տըն-
տեսութեանը կառավարելու համար:

Մանր.— 2. Արտելի Խորհրդի վորոշմամբ
փայը կարող ե մուծվել վոչ միայն դրամով, այլ
և գույքով ե Ընդհանուր Ժողովի վորոշմամբ
մաս-մաս:

14. Արտելի Խորհրդի ե անդամների միջև կայա-
ցած համաձայնութեամբ, վերջիններս, բացի սահման-
ված փայից, կարող են մուծել գույք իբրև ավանդ
ժամկետավոր կամ անժամկետ, վորոշ տոկոսով, վորը
տրվելու յե Արտելի յեկամուտներից ե վորը սակայն
չպետք ե գերազանցե այն տոկոսից, վոր վճարում ե
տեղային վարկային ընկերութեանն իր ավանդների հա-
մար:

Ավանդներն իրենց տոկոսներով վերադարձվում են
այսպես. անժամկետ ավանդները ըստ պահանջի տեղե-
րի, սակայն Արտելի ներքին կարգադրութեան կանոնե-
րով սահմանված ժամկետներին, ե անդամների հեռա-
նալու կամ վտարվելու ժամանակ. ժամկետավորները՝
ժամկետները լրանալիս:

15. Արտելի մեջ ընդունվող անդամը կրում ե նաև
պատասխանատվութեան այն պարտավորութեանների
հանդեպ, վոր հանձն ե առել Արտելը մինչև այդ ան-
դամի ընդունվելը: Մահացած անդամի գույքային ի-
րավունքները անցնում են նրա ժառանգներին (իրավա-
հաջորդներին):

16. Յուրաքանչյուր անդամ իրավունք ունի հեռա-
նալ Արտելից, տալով դրա մասին դրավոր դիմում:

17. Այն անդամը, վորը չի կատարում Արտելի
հանդեպ իր պարտականութեանները, խուսափելով աչ-
խատանքից, խախտելով կանոնադրութեանը, չեն-
թարկվելով Ընդհանուր Ժողովի վորոշմանը, կարող ե
հեռացվել Արտելից:

18. Կամավոր հեռացած կամ հեռացված անդամն
իրավունք ունի հետ ստանալու Արտելի Ընդհանուր Ժո-
ղովի սահմանած ժամկետներին իր մուծած փայերը,
դուրս դալով միայն Արտելի կրած վնասը ծածկելու
համար այդ անդամին հասանելիք վնասի մասը, վորը
վորոշվում ե տնտեսական տարվա վերջին:

Հեռացած կամ հեռացված անդամի հետ հաշիվ են
տեսնում հեռացած տարվա ընթացքում Արտելի ընդ-
հանուր տնտեսութեան մեջ նրա կատարած ե չվարձա-
տրված աշխատանքների համար համաձայն Ընդհանուր
Ժողովի սահմանած կանոնների: Արտելի հեռացած կամ
հեռացված անդամները (մահանալու դեպքում—նրանց
ժառանգները) պատասխանատու յեն լրացուցիչ պա-
տասխանատվութեան կարգով (հոդ. 6-րդ) մեկ տարի
ժամանակով, հաշված նրանց հեռացած օրից, Արտելի

այն պարտաւորութիւններէ հանդեպ, վոր գոյութիւն են ունեցել մինչև նրանց հեռանալը :

19. Վերջնական հաշիւը հեռացած անդամների հետ կատարվում է տարվա հաշվետվութիւնը Ընդհանուր Ժողովի կողմից հաստատելուց հետո—մեկ ամսվա ընթացքում : Յեթե Արտելի ստացած ոգուտները բաժանվում են անդամների մեջ, հեռացածներին տրվում է նրանց հասանելիք մասը :

20. Կամավոր հեռացած և հեռացված անդամներն իրավունք ունին պահանջել Արտելի հողամասերից անջատել իրենց համար հող

Ծանոթ.— Այն հողամասերից, վորոնք տրված են Արտելին պետական հողային գույքերից, Արտելի անդամի հեռանալու կամ հեռացվելու դեպքում, նրան մաս չի հանվում : Արտելի լուծարքի յենթարկվելու դեպքում հիշյալ հողերը վերադարձվում են Պետհողգույքերին :

21. Արտելի միջոցները կազմվում են Անդամների մուծումներից, տնտեսական գործարքների յեկամուտներից, փոխառութիւններից և այլ աղբյուրներից :

22. Արտելի միջոցները բաժանվում են՝ հիմնական, պահեստի և հատուկ դրամադուլանների :

23. Հիմնական դրամադուլանը կազմվում է անդամների փայերից, ոգուտների հատկացումներից՝ համաձայն Ընդհանուր Ժողովի վորոշումների, յերկարատե փոխառութիւններից, վորոնք ստացված են զանազան կազմակերպութիւններից և հիմնարկութիւններից հատուկ նպատակով իբրև հիմնական դրամադուլան, և այլ մուտքերից :

24. Արտելի համայնացած միջոցներն ուժեղացնելու և Արտելում կազմած դրամադուլաններն ել ավելի կայուն դարձնելու համար կազմվում է հատուկ անբաժանելի դրամադուլան Արտելի ոգուտների տարեկանտոկոսային հատկացումներից, վորիցտոկոս հատկացվում է հանրապետական, գավառային կամ դավառակային Փոնդին կուլեկտիվ գյուղատնտեսութիւն զարգացման համար :

Արտելի անբաժանելի դրամադուլանը գործադրվում է տնտեսական կարիքներին, միանալով Արտելի, ինչպես հիմնական, նույնպես և շրջանառու դրամադուլաններին : Արտելի լուծարքի ժամանակ անբաժանելի դրամադուլանը չի բաժանվում անդամների միջև, այլ փոխանցվում է կուլեկտիվ գյուղատնտեսութիւն զարգացման Փոնդին :

Ծանոթ.— Արտելի՝ վորպես անժամկետ և անտոկոս փոխառութիւն՝ ստացած պետգույքը (գյուղատնտեսական շնչավոր և անշունչ ինվենտար, մեխիորատիվ կառուցումներ, արդյունարեւական և ոժանդակ ձեռնարկներ և այլն) հաշվում է անբաժանելի դրամադուլանի մեջ՝ այն արժեքով,

վորը կդնահատվի ստացման մոմենտին : Արտելի լուծարքի ժամանակ ստացած պետությունը վերագարծվում է Պետություններին, իսկ արդյունաբերական ձեռնարկները հանձնվում են դատաւային կամ դրան համապատասխանող Գործադիր կոմիտեյին :

25. Արտելի վնասները ծածկելու համար կազմվում է պահեստի դրամադուլիս, վորին հատկացվում է Արտելի զուտ ոգուտներից վոչ պակաս քան 25 տոկոս :

Յերբ պահեստի դրամադուլիսը հավաստրվում է վայերի գումարին, Ընդհանուր Ժողովը կարող է ոգուտներից այլևս հատկացումներ չանել պահեստի դրամադուլիսին :

Ընդհանուր ժողովը սահմանում է պահեստի դրամադուլիսի պահպանման կարգը, վորն ապահովում է նրա ամբողջութունը և նրա ոգտադրոծուծը համաձայն որենքով սահմանված կանոնների :

26. Արտելը կարող է կազմել հատուկ դրամադուլիսներ, վորոնք գործադրվելու յեն Արտելի հատուկ գործարքներում (մեկտրատիվ աշխատանքներ և այլն) : Այդպիսի դրամադուլիսներ կազմվում են և ծախսվում Ընդհանուր Ժողովի հատուկ վորոշումներով :

27. Իր միջոցներն ուժեղացնելու համար Արտելը կարող է փոխառութուն կնքել կոսպերատիվ կազմակերպութունների, պետական և այլ հիմնարկների հետ : Փոխառութուն կնքում է Արտելի Խորհուրդը այն չափով և պայմաններով, վորոնք սահմանվում են Ընդհանուր Ժողովի կողմից :

28. Արտելի առանձին անդամների պարտավորութունների և պարտքերի հատուցման, նույնպես և

վարչական անվիճելի պահանջների համար իրավունք չկա բռնապահանջել վայերն ու Արտելի այլ միջոցները :

4. ԱՐՏԵԼԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Աշխատանքների կատարման կարգը.

29. Արտելն իր տնտեսութունը վարում է կազմակերպչական—տնտեսական ծրագրով, վորը կազմվում է մի քանի տարվա համար, և տարեկան արտադրական ծրագրով. այդ յերկու ծրագիրն էլ հաստատվում է Ընդհանուր Ժողովում :

30. Արտելի տնտեսության մեջ բոլոր աշխատանքները կատարում են նրա անդամներն և սրանց ընտանիքների անդամներն իրենց անձնական ուժերով միասին՝ համաձայն աշխատանքների կատարման՝ Ընդհանուր Ժողովի կողմից սահմանված կանոնների : Արտելին թույլատրվում է աշխատանքների կատարման համար դրսից աշխատավորներ հրավիրել բացառիկ դեպքերում, յեթե արտելում անհետաձգելի աշխատանքներ կատարելու համար չի բավարարում յեղած աշխատավոր ուժերի քանակը (խոտհարքի, հացահատիկների հնձի, կալելու միջոցին և այլն) : Բացի դրանից, Արտելը կարող է հրավիրել ժամանակավոր կամ մշտական աշխատանքի՝ դուրյատնտեսության և հաշվետարության վերաբերյալ մասնադետներ և այլ մասնադետութուն ունեցող անձանց, վորոնք ա՛հրաժեյտ են Արտելի համար :

31. Արտելում աշխատանքները կատարվում են ինչպէս Արտելի, նույնպէս և նրա անհատ անդամների ինվենտարով: Անդամների և արտելային ընդհանուր ինվենտարի ոգտադրածման կարգը և պայմանները սահմանում է Ընդհանուր ժողովը:

32. Գյուղատնտեսական աշխատանքներն Արտելի աշխատունակ անդամների և նրանց ընտանիքների անդամների միջև բաժանվում են Խորհրդի կամ վերջինիս կողմից նշանակված հատուկ անձի պատվիրով:

33. Արտելի վոչ մի անդամ, դրանց թվում և ընտրված պաշտոնատարները, իրավունք չունի հրաժարվել Ֆիդիկական աշխատանք կատարելուց: Աշխատանքից ազատվել կարելի յե միայն Խորհրդի վորոշմամբ՝ Ընդհանուր ժողովի հաստատած կանոնների համաձայն:

34. Դիտավորյալ կերպով կամ անզուրյ Վերաբերմունքի հետևանքով ինվենտար փչացնելու, առանց հարգելի պատճառների աշխատանքի չդնալու, հանձնարարած աշխատանքները պարզապես վատ կատարելու և ընդհանրապես աշխատանքի դիսցիպլինայի խախտման դեպքում Ընդհանուր ժողովը կարող է Արտելի նման անդամին յենթարկել տուգանքի, մինչև անգամ հեռացնել Արտելից:

35. Արտելի Խորհուրդը պարտավոր է տանել Արտելի ամեն մի անդամի և նրա ընտանիքի ամեն մի անդամի արտելային տնտեսության մեջ կատարած աշխատանքների հիշտ հաշվեառումը:

Արտելի տնտեսության արդյունքների բաշխման կարգը:

36. Արտելի տնտեսության արդյունքներն անդամների միջև բաժանելիս հաշվի են առնվում՝ ա) աշխատանքի քանակը, վորը կատարել են Արտելի տնտեսության մեջ Արտելի անդամը և նրա ընտանիքի անդամները, բ) աշխատանքի տեսակը և վորակը, գ) դյուղատնտեսական ինվենտարի արժեքը, վորը տրված է Արտելին ոգտադրծելու (չնչավոր և անչունչ). դ) յուրաքանչյուր անդամին հասանելիք հողի տարածությունը և յե) այլ պայմաններ, վոր սահմանել է Արտելի Ընդհանուր ժողովը:

37. Տարվա ընթացքում Արտելի անդամների ըստացած արժեքները (դրամ, մթերք և այլն) տնտեսական տարվա արդյունքները բաժանելիս հաշվում են նրանց հասանելիք բաժնի վրա: Վերջնական հաշիվն ամբողջ տարվա համար կատարվում է տարեկան հաշվետվությունը հաստատելուց հետո:

Ոգուտի բաշխման և վնասի ծածկման կարգը:

38. Արտելի դուտ ոգուտը, հաստատված տարեկան հաշվետվությամբ, բաշխվում է հեռեկյալ կերպով. 40 տոկոսը հատկացվում է հիմնական դրամագլխին, վորի մեջ և անբաժանելի դրամագլուխին. 25 տոկոսը պահեստի դրամագլխին: Մնացած մասը Ընդհանուր ժողովը կարող է հատկացնել հատուկ դրամագլուխներ կազմելու կամ այդպիսիները ուժեղացնելու, աշխատանքների համար լրացուցիչ և պրեմյալ վարձատրու-

թյուն տալու, նույնպես և կուլտուր-կրթական ու այլ կարիքներին:

39. Արտելի տնտեսութեանից կամ նրա շրջանառութեանից գոյացած վնասը ծածկվում է պահեստի գրամագլխով. յեթե վերջինս անբավարար լինի, Արտելի մյուս գրամագլուխներով: Ընդհանուր ժողովն, անձեռնմխելի թողնելով վերջին գրամագլուխները, իրավունք ունի պակաս գումարը հավաքել բոլոր անդամներից և ծածկել վնասը: Յեթե անդամներից վոմանք սահմանված ժամկետին չվճարեն իրենցից պահանջվելիք մասը, Խորհուրդը դրանց փայերն է հատկացնում վնասին, իսկ պակասը դանձում նրանցից կանխիկ: Վնասների այդպիսի հավաքումը անդամներից չի դադարեցնում և չի պակսեցնում անդամների լրացուցիչ պատասխանատվութեանը Արտելի պարտավորութեանների հանդեպ նրա լուծարքի ժամանակ:

5. ՀԱՇՎԵՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

40. Արտելում անպայմանորեն տարվում են հաշվետարական գրքեր, վորոնց մեջ գրանցվում են.

ա) Արտելի շրջանառութեան ընդհանուր մուտքն ու յեւթը և դրամարկղը. բ) պաշարի և մթերքների հաշվեառումը, գ) շնչավոր և անշունչ ինվենտարի ու շարժական գույքի հաշվառումը. դ) զանազան անձանց և հիմնարկութեանների հաշիվները. յե) Արտելի անդամների անվանացուցակը, ցույց տալով յուրաքանչյուրի հաշիվն առանձին-առանձին:

41. Արտելի հաշվետու տարին համարվում է թինչև Արտելի Խորհուրդը

պարտավոր է հաշվետու տարին վերջանալուց հետո յերկու ամսից վոչ ուշ հրավիրել անդամների Ընդհանուր ժողովը և ներկայացնել նրա հաստատութեանը Արտելի աշխատանքների տարեկան հաշվետվութեանը: Հաշվետվութեանը պետք է պարունակե իր մեջ Արտելի դործունեութեան բոլոր անհրաժեշտ տվյալները, մասնավորապես՝ ա) Արտելի գրամագլուխների հաշիվը, բ) ոգուտների և վնասների հաշիվը, գ) նրա միջոցների դրութեան հաշիվը (հաշիվեկշիռը) և դ) Արտելի անդամների կազմի մեջ յեղած փոփոխութեանները:

42. Մինչև Ընդհանուր ժողովին ներկայացնելը, հաշվետվութեանը, փաստաթղթերն ու հաշվետարական գրքերը ստուգում է վերստուգիչ Հանձնաժողովը, և նախքան Ընդհանուր ժողովը յերկու շաբաթվա ընթացքում հնարավորութեան է տրվում Արտելի անդամներին ծանոթանալ հաշվետվութեանը: Վերստուգիչ Հանձնաժողովի յեզրակացութեանը հաշվետվութեան մասին ղեկուցվում է Ընդհանուր ժողովին:

6. ԱՐՏԵԼԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐԵԼԸ

43. Արտելի գործերի կառավարելը դրվում է Ընդհանուր ժողովի և Խորհրդի վրա:

ա) Ընդհանուր ժողով:

44. Ընդհանուր ժողովը կազմվում է Արտելի բոլոր անդամներից. Ընդհանուր ժողովը հանդիսանում է Արտելի Վարչական գերագույն որդանը: Նրան է

պատկանում Արտելի գործերի ընդհանուր ղեկավարման իրավունքը և Արտելի կյանքում ծագող բոլոր կարեվորագույն հարցերի լուծումը:

Ընդհանուր ժողովը՝ ա) տալիս է Սորհրդին ղեկավարող ցուցմունքներ, բ) լսում է և հաստատում նախահաշիվները, արտադրական ծրագրները և Սորհրդի ու Վերստուգիչ Հանձնաժողովի հաշվետվությունն Արտելի գործունեություն մասին. գ) կատարում է անդամների ընդունելությունն և հեռացումը. դ) վերանայում է և համապատասխան վորոշում հանում այն հարցերի վերաբերյալ, վորոնք անդամների կողմից ներկայացվում են Ընդհանուր ժողովի քննությունը. յե) հաստատում է Սորհրդի կնքած գործարքները. զ) ընտրում է Սորհրդի և Վերստուգիչ Հանձնաժողովի կազմը և քննում է նրանց վերաբերյալ բողոքները. ե) հաստատում է կանոններ, վորոնք վերաբերում են Արտելի անդամների պարտականությունների կատարմանը, անդամների աշխատանքի վարձատրությունը, աշխատանքի արդյունքների բաշխմանը, հեռացող անդամների հաշիվներին, ավանդների ընդունելուն և վերադարձնելուն և այլն. ը) մշակում է զանազան տեսակ այլ խնդիրներ վորոնք չեն նախատեսնված սույն կանոնադրությամբ:

45. Ընդհանուր ժողովները լինում են հերթական և արտակարգ: Հերթական ժողովները հրավիրում է Սորհուրդն այն ժամկետներին, վոր սահմանել է ընդհանուր ժողովը, բայց վոչ սակավ, քան 3 անգամ տարվա ընթացքում:

Արտակարգ Ընդհանուր ժողովները հրավիրվում են Սորհրդի և Վերստուգիչ Հանձնաժողովի վորոշմամբ, կամ թե Արտելի անդամների ընդհանուր թվի մեկ հինգերորդ մասի պահանջմամբ:

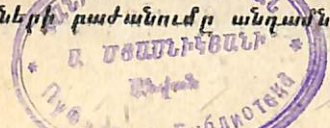
46. Ընդհանուր ժողովն որինական է, յեթե այնտեղ ներկա յե բոլոր իրավասու անդամների վոչ պակաս քան 50 տոկոսը: Ընդհանուր ժողովում հարցերը վճուվում են ձայների հասարակ մեծամասնությամբ, բաց քվեարկությամբ: Ընդհանուր ժողովի վորոշումները պարտադիր են Արտելի բոլոր անդամների համար, ինչպես ներկա յեղողների, նույնպես և Ընդհանուր ժողովից բացակայողների:

750

Մանք.— Յեթե Ընդհանուր ժողովը չի կայանում, անդամների համապատասխան թվի բացակայության պատճառով, նշանակվում է յերկրորդ ժողովը վոչ վաղ քան հետևյալ որը և յերկուշաբաթից վոչ ուշ:

Յերկրորդ անգամ հրավիրված Ընդհանուր ժողովը համարվում է որինական անկախ ներկա յեղողների թվից: Սակայն այն հարցերը, վորոնք նախատեսնված են սույն կանոնադրության 47-րդ հոդվածում, կարող են լուծվել, յեթե Ընդհանուր ժողովը բավարարում է 47-րդ հոդվածի պահանջները:

47. Արտելի բոլոր անդամների ձայների 2/3-ի մեծամասնությունն է պահանջվում հետևյալ հարցերը լուծելու համար. ա) Արտելի անդամների աշխատանքների գնահատման պայմանները և վճարման կարգը. բ) անդամների ընդունման և հեռացման հարցը. գ) կանոնադրության փոփոխման և լրացման հարցը. դ) փնամների բաժանումը անդամների վրա, համար

14795-57

ձայն կանոնադրութեան 39-րդ հոդվածի և յե) Արտե-
լի լուծարքի հարցը :

48. Ընդհանուր Ժողովի վորոշումները գրանցվում
են աքճանադրութունների մեջ, վոր ստորադրում են
Ընդհանուր Ժողովի նախագահը, քարտուղարը և Ժո-
ղովականներից վոչ պակաս քան յերեք հոգի :

Ընդհանուր Ժողովում յուրաքանչյուր անդամ ի-
րավունք ունի հայտարարելու իր առարկութունները
և պահանջել, վոր այդպիսիք գրանցվեն աքճանադրու-
թեան մեջ, յեթե նա գտնում է Ընդհանուր Ժողովի
վորոշումը հակասական կանոնադրութեանը և Արտելի
ընդհանուր շահերին :

49. Խորհրդի և Վերստուգիչ Հանձնաժողովի ան-
դամներն Ընդհանուր Ժողովում մասնակցում են մյուս
անդամների հետ հավասար իրավունքներով, սակայն
չունին վճռողական ձայնի իրավունք հետևյալ հար-
ցերը լուծելիս ա) նրանց հաշվետվութունը հաստա-
տելիս և գործունեյութունը գնահատելիս, բ) նրանց
վարձատրութունը վորոշելիս. դ) Խորհրդի և Վե-
րստուգիչ Հանձնաժողովի անդամներին ժամկետից
առաջ հեռացնելու հարցում և դ) նրանց պատասխա-
տատվութեան կանչելու խնդրում :

բ) Արտելի Խորհուրդը

50. Խորհուրդը հանդիսանում է Արտելի գործա-
դիր մարմինը և գործում է համաձայն կանոնադրու-
թեան ու Ընդհանուր Ժողովի վորոշումների : Նա վա-
րում է Արտելի անունից, առանց գորա համար ունե-
նալու հատուկ լիազորագիր, Արտելի բոլոր գործերն

ու հարաբերութունները պետական հիմնարկութուն-
ների, զանազան կազմակերպութունների և մասնա-
վոր անձանց հետ :

51. Խորհուրդն ընտրվում է Արտելի անդամներից
Ընդհանուր Ժողովում վոչ պակաս յերեք հոգուց և 2
հոգի թեկնածուներ, վորոնք Խորհրդի անդամներին
փոխարինում են նրանց բացակայութեան և հեռաց-
ման դեպքերում : Խորհրդի նախագահին ընտրում է
Ընդհանուր Ժողովը :

Մանր . — 1. Խորհրդի և Վերստուգիչ Հանձնա-
ժողովի անդամ չեն կարող ընտրվել այն անձինք,
վորոնք զրկված են բանվորների, գյուղացիների և
կարմիր բանակայինների պատգամավորական
խորհուրդներում ընտրելու և ընտրվելու իրա-
վունքից : Նույնպես նրանք, վորոնք դրամ և զյու-
ղատնտեսական մթերքներ տոկոսով են տալիս :

2. Խորհրդի և Վերստուգիչ Հանձնաժողովի ան-
դամ, նույնպես և միաժամանակ Խորհրդի Վեր-
ստուգիչ Հանձնաժողովի անդամ չեն կարող լի-
նել ամուսինները և նրանք, վորոնք ունեն մինչև
3-րդ աստիճանի ներառյալ արենակցութուն (ծը-
նողներ և զավակներ, պապեր և թոռներ, յեղ-
բայրներ և քույրեր, հորեղբայրներ և յեղբոր տը-
ղաներ ու աղջիկներ, մոր յեղբայրներ և քրոջ
տղաներ ու աղջիկներ և այլն) :

52. Խորհրդի անդամներն իրենց պարտականու-
թյունները բաժանում են միմյանց մեջ փոխադարձ
համաձայնութեամբ, ըստ վորում գանձապահի և հաշ-
վետարի պարտականութուններն անհամատեղելի յեն,
այսինքն չպետք է մեկ անձն կատարել :

53. Խորհրդի նիստերը համարվում են կայացած,
յեթե ներկա յեն նրա անդամների վոչ պակաս քան

50 տոկոսը, վորոնց թվում նախադահը կամ նրա տեղակալը:

54. Խորհրդի վրա դրվում են՝ ա) Արտելի տնտեսութեան կառավարման և ղեկավարման գործը. բ) Արտելի անդամների աշխատավարձի հաշվառումը համաձայն այն պայմանների, վոր ընդունել է Ընդհանուր ժողովը, գ) Արտելի անունից դանազան անձանց և կազմակերպութեանների հետ պայմանագրերի և պարտավորութեանների կնքումը, վորոնց թվում նաև փոխառութեաններ վերցնելը՝ Ընդհանուր ժողովի վորոշած սահմաններում. դ) Արտելի համար բոլոր հարկավոր առարկաների և նյութերի՝ կանխիկ դրամով կամ վարկով՝ ձեռք բերելը, պահպանելը և գործածելը կամ ծախսելը. յե) Բոլոր տեսակ մուտքերի և վճարումների ընդունումը, ծախսերի կատարումը Ընդհանուր ժողովի հաստատած նախահաշվով, Արտելի գումարների պահպանումը և բաց թողնելը. զ) Արտելի ծառայողների և ժամանակավոր աշխատակիցների հրավիրելը և հեռացնելը ե) տնտեսական պլանի, ծախսերի և յեկամուտների նախահաշվի կազմելը. ը) հաշվապահական գրքերի վարումը և հաշվետվութեաններ կազմելը. թ) գանձումներ կատարել և դատարանում պատասխանել Արտելի դեմ հարուցած հայցերին և ժ) այլ պարտականութեաններ, վորոնք նախատեսված են Ընդհանուր ժողովի կողմից և սույն կանոնադրութեան մեջ:

55. Խորհրդում բոլոր գործերը վճռվում են ձայների հասարակ մեծամասնութեամբ: Չայների հավա-

սարութեան ղեկավար հարցը փոխադրվում է Խորհրդի հետեվյալ նիստին կամ Ընդհանուր ժողովին:

Խորհրդի վորոշումները դրանցվում են արձանագրութեան մեջ. ստորագրում են ներկա յեղող անդամները:

56. Խորհրդի անդամները, վորոնք խախտել են իրենց պարտականութեանները, պատասխանատու յեն բոլորը համահավասար իրենց ամբողջ գույքով իրենց հանցանքով Արտելին հասցրած վնասների համար:

57. Արտելի կողմից տրվելիք դրամական փաստաթղթերը, պարտավորութեանները և հավատարմագրերը ստորագրում են Խորհրդի նախադահը կամ նրա տեղակալը և Խորհրդի մեկ ուրիշ անդամ:

7. ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ շԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

58. Արտելի Խորհրդի տնտեսական գործունեութեանը հսկողութեան և ստուգման յենթարկելու համար Ընդհանուր ժողովում ընտրվում է Վերստուգիչ Հանձնաժողով, վորին իրավունք է վերապահվում ստուգումներ կատարել ցանկացած մոմենտին:

59. Վերստուգիչ Հանձնաժողովի վրա դրվում է պարտականութեան յերեք ամսվա ընթացքում վոչ պակաս քան մեկ անգամ կատարել փաստացի քննութեան դրամարկիչ, Արտելի գույքի և բոլոր գործառնութեանների, ստուգում Արտելի տարեկան հաշվետարութեան, արդարացուցիչ փաստաթղթերի, ընթացիկ հաշվետվութեան, նույնպես և մանրամասն ըստուգում Արտելի տարեկան հաշվետվութեան, և ներկայացնել այդ մասին իր յեղրակացութեաններն Ընդհանուր ժողովին:

60. Վերստուգելի Հանձնաժողովը, թվով յերեք անգամ և յերկու թեկնածու, ընտրվում է մեկ տարի ժամանակով:

8. ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՓՈՓՈԽՄԱՆ ՅԵՎ ԼՐԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

61. Արտեյի Ընդհանուր Ժողովը կարող է և ըստ 47-րդ հոդվածի փոփոխել և լրացնել ներկա կանոնադրութիւնը:

Կանոնադրութիւն մեջ կատարված բոլոր փոփոխութիւնների մասին Արտեյի Խորհուրդը պարտավոր է անհապաղ հայտնել ի դիտութիւն այն հիմնարկին, վորտեղ դրանցված է Արտեյի կանոնադրութիւնը, և միայն այդ փոփոխութիւնների դրանցումից հետո նրանք որինակ ուժ են ստանում:

9. ԱՐՏԵԼԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

62. Արտեյը դադարեցնում է իր գործունեյութիւնը՝

- ա) Ընդհանուր Ժողովի վորոշմամբ.
- բ) Յեթե Արտեյի անդամների թիվը պակաս կլինի հինգ հոգուց:
- գ) Դատարանի վորոշմամբ, յեթե Արտեյը հայտարարվում է սնանկ:
- դ) Գավառական Գործադիր Կոմիտեյի վորոշմամբ այն դեպքերում, յերբ Արտեյը շեղվում է իր կանոնադրութիւնից կամ գործում է ի վնաս պետական շահերի:

63. Արտեյի փակման կարգը, լուծարքի ժամկետը, լուծարքային Հանձնաժողովի գործունեյության կարգը և պարտատերերի պահանջների բավարարումը վորոշվում են կոպերատիվ կազմակերպութիւնների լուծարքի, բաժանման և միացման կարգի վերաբերյալ որինքով, վորը հաստատված է Միութենական Կենտրոնի կոմիտեի և Ժողկոմխորհի կողմից 1927 թ. հունիսի 15-ին (Որենքների Ժողովածու, 1927 թ. № 37 հոդ. 372) և գյուղատնտեսական կոպերացիայի վերաբերյալ Որենքի 131-154 հոդվածներով՝ հաստատված ՌԽՍՖՏ Կենտրոնի կոմիտեի և Ժողկոմխորհի կողմից 1927 թվի հոկտեմբերի 3-ին:

64. Արտեյի անդամների փայերի վերադարձնելը կատարվում է, յերբ ամբողջովին հանգցվում են Արտեյի պարտքերը, համենայն դեպս յերեք ամսից վոչ շուտ հաշված այն որից, յերբ Արտեյի լուծարքի մասին հայտարարութիւն է արված:

Արտեյի պարտքերը վճարելուց, անդամներին փայերը և գույքը վերադարձնելուց և անբաժանելի դրամադրուիքը գատելուց հետո, Արտեյի մնացած միասնարար ձեռք բերած գույքի ինչ նպատակի հատկացնելը վորոշում է Ընդհանուր Ժողովը:

65. Արտեյի գույքային լուծարքը վերջացնելուց հետո հողային Փոնդը

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

[Faint, illegible handwriting on lined paper]

Blank lined page with horizontal ruling lines.

Blank lined page with horizontal ruling lines.

Հ Բ Ա Հ Ա Ն Գ

Ֆյաւդատնտեսական Արտելի կանոնադրութեան վերաբերյալ .

Կանոնադրութեանը չի ծառայում միայն նրա համար, վոր Արտելը կարողանա որինական իրավունքներ ստանալ: Կանոնադրութեան գլխավոր նպատակն է լինել մշտական ձեռնարկ Արտելի համար նրա աշխատանքների ժամանակ:

Կանոնադրութեան ընդունելիս հարկավոր է լավ զննել, քննել նրա ամեն մեկ հոդվածը և, յեթե կարիք լինի, փոխել ու լրացնել: Համապատասխան են արդէոք այդ փոփոխութեաններն ու լրացումներն որենքներին, ցույց կտա Գավհոդբաժինը կանոնադրութեանը ցուցակագրելիս:

Ինչպես լրացնել կանոնադրութեան բաց տեղերը .

1. Կանոնադրութեան առաջին հոդվածում գրուվում է Արտելի անունը, ցույց է տրվում նրա դործնեյութեան շրջանը: Արտելի դործունեյութեան շրջանը պետք է համարել այն վայրը, վորտեղ գտնվում է նրա հողային Փոնդը: Ապա ցույց է տրվում, թե Արտելի հողամասերն ինչ հողերից են բաղկացած. Արտելի անդամների շնչարածին հողերից, վոր տրվել են նրանց ընդմիշտ ոգտադործելու և միացվել են մեկ տեղում. պետական Փոնդի հողերից, վոր տրվել են Արտելին ընդմիշտ աշխատավորական սկզբունքով ոգտվելու կամ

այն հողերից, վոր տվել են Արտելին գավհոդբաժինը և այլ հիմնարկութեաններ ու կազմակերպութեաններ:

2. 11-րդ հոդվածում ցույց է տրվում լրացուցիչ պատասխանավորութեան չափը (տես հոդ. 6 և 39-րդ) Արտելի պարտավորութեանների հանդեպ, որինակ «տանապատիկ»:

3. 13-րդ հոդվածում նշանակում են մուտքի վրճարի և փայի չափը, վորը վորոշել է Արտելի Հիմնադիր ժողովը:

4. 20-րդ հոդվածում վորոշվում են հողային հարաբերութեանները հեռացող անդամների հետ: Առաջին բաց տեղում գրում են «չ» տառը, յեթե հողի բաժանում չի յենթադրվում: Իսկ յեթե յենթադրվում է, այդ բաց տեղում գիծ քաշել և հետևյալ բաց տեղում գրել, թե ինչ հիմունքներով յենթադրվում է հողի բաժանում կատարել:

Այդ հարցը վճռելիս հարկավոր է նկատի ունենալ հետևյալ հիմնական դրութեանները:

ա) Եթե Արտելի հողային Փոնդը բաղկացած է նրա անդամների շնչարածին առանձին հողերից, վոր տրվել են նրանց ընդմիշտ աշխատավորական սկզբունքով ոգտվելու համար և Արտելի կազմակերպման ժամանակ միացվել են մեկ տեղում, ապա Արտելի յուրաքանչյուր անդամ իրավունք ունի Արտելից հեռանալիս պահանջի իրեն հասանելիք հողի բաժինը: Այդ բաժինը վորոշվում է հեռացողի ընտանիքի շնչերի քանակով, բայց չի կարող լինել ավելի հողի այն քանակից, վոր նա տվել է Արտելին:

բ) Եթե Արտելի հողային Փոնդը կազմվել է

Պետֆոնդից և տրվել է Արտեւին ընդմիջտ աշխատավորական սկիզբունքով ողտվելու համար ըստ անդամների անվանական ցուցակի շնչերի քանակի, ապա հողի բաժանումը կատարվում է առաջին կետի կանոններով. իսկ յեթե Արտեւին հող տալիս այդպիսի ցուցակ չի յեղել, հեռացողին հող տալու հարցը կախված է Արտեւի կամքից .

բ) Յեթե Արտեւը հողն ստացել է ժամանակավորապես ողտվելու (վարձով) կամ չբաժանելու պայմանով, ապա հեռացողն իրավունք չունի հող պահանջելու :

Այս յերեք կետի համաձայն լրացվում են 20-րդ և 65-րդ հոդվածները, վորոնց մեջ ցույց է տրվում, թե Արտեւի լուծարքից հետո ուր է գնում նրա հողային ֆոնդը, այսինքն բաժանվում է անդամների միջև, թե հանձնվում է հողային մարմիններին և այլն :

5. 41-րդ հոդվածում գրվում է, թե յերբ է համարում Արտեւն իր հաշվետու տարվա սկիզբն ու վերջը. որինակ «հոկտեմբերի մեկից» կամ «հունվարի մեկից» մինչև «սեպտեմբերի 30-ը» կամ «դեկտեմբերի 31-ը» :

6. 45-րդ հոդվածում անհրաժեշտ է ցույց տալ, թե տարվա ընթացքում Ընդհանուր Ժողովներն առնվազն քանի անգամ պետք է գումարվեն : 51-րդ հոդվածում—Սորհրդի անդամների թեկնածուների թիվը. 53-րդ հոդվածում Սորհրդի անդամների այն թիվը, վորն անհրաժեշտ է Սորհրդի նիստերն որինական համարելու համար :

7. Այն բոլոր փոփոխություններն ու լրացում-

ները, վոր կանն Հիմնադիր Ժողովը կանոնադրության մեջ, պետք է արձանագրվեն կանոնադրության վերջում և գրվեն միատեսակ կանոնադրության այն յերեք որինականերում, վորոնք ուղարկվում են գրանցման :

Ինչպես գրանցել կանոնադրությունը .

Առանց գրանցելու կանոնադրությունը Գավհողբաժնում, Արտեւը չի կարող գոյություն ունենալ վորպես իրավաբանական անձն*), և չի ողտվի այն իրավունքներով ու առավելություններով, վորոնցից ողտվում են Արտեւները համաձայն գյուղատնտեսական կոպերացիայի վերաբերյալ որենքի :

Վորպեսզի կանոնադրությունը պատրաստ լինի գրանցման համար, սահանջվում է, վոր Հիմնադիր Ժողովն ընդունն կանոնադրությունը և հիմնադիրներից ստորագրեն կանոնադրության տակը վորչ պակաս քան հինգը : Գրանցման ուղարկվում են հետևյալ փաստաթղթերը . 1) կանոնադրությունից յերեք որինակ այն հիմնադիրների ստորագրությամբ, վորոնք դիմում են տվել գրանցման մասին . 2) այն անձերի ցուցակն իրենց իսկական ստորագրությամբ, վորոնք ցանկություն են հայտնել լինել Արտեւի անդամ, 3) դիմում կանոնադրությունը գրանցելու մասին և 4) տեղեկանք, թե բոլոր հիմնադիրներն ունեն իրավունք ընտրելու խորհուրդներում : Դիմումի մեջ հարկավոր է ցույց տալ հասցեն, թե ուր պետք է ուղարկվի դի-

*) Այն կաղմակերպությունը, վոր ունի այս կանոնադրության 4-րդ հոդվածում ցույց տրված իրավունքները, կոչվում է «իրավաբանական անձ» :

մումի պատասխանը: Յեթն դիմումն ուղարկվում է լիտվորի միջոցով, դիմումի մեջ հարկավոր է հիշել, թե այս ինչ անձին հանձնարարվում է միջնորդել գրանցման մասին:

Դիմումի մեջ ցույց է տրվում, թե հիմնադիրների մեջ չկան ամուսիններ և մինչև 3-րդ աստիճանի (ներառյալ) արենակիցներ:

Դիմումի մեջ ստորագրութունները (թվով հընգից վոչ պակաս) պետք է հաստատած լինի գյուղխորհուրդը կամ շրջգործկոմը: Կանոնադրութունների և ցուցակի ստորագրութունները հաստատել չի պահանջվում: Թե կանոնադրութունների և թե մյուս փաստաթղթերի համար դրոշմային տուրք չի վճարվում:

Գրանցման մերժման դեմ կարելի յե բողոքել մեկ ամսվա ընթացքում. բողոքն ուղարկվում է Հողօրդկոմի Հողվարչության Դավհողբաժնի միջոցով: Հարկավոր է նկատի ունենալ, վոր հողորգանները պարտավոր են մեկ ամսվա ընթացքում կանոնադրութունը գրանցել կամ հայտնել մերժման մասին, ցույց տալով որենքի այն հողվածները, վորոնց հիման վրա անհնար է կանոնադրութունը գրանցել:

Որենքով արտելի անգամները չեն կարող հնդից պակաս լինել:

ՀԱՅԳՈՒԻԳՐԱՑԻ ՏԳՐԱՆ

Գրառեպլի, 820 ր.

Պատվեր 1010

Տիրաժ 1000

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0210134

ԳԻՆԸ 15 ԿՈՊ.

103